

Předáváme, co jsme poznali

Praktická příloha revue Cesty katecheze č. 1/2013

Nedílnou součástí každého čísla revue *Cesty katecheze* je od roku 2011 tzv. praktická příloha. V letošním ročníku bude mít nový název v souladu se změnou názvů v ostatních rubrikách hlavního čísla časopisu. Účelem praktické přílohy je nabídnout různé způsoby zpracování tématu, kterému je celé číslo věnováno, a také dalších aktuálních témat. Část příspěvků vychází z článků hlavního čísla. Všechny odpovídají pojetí katecheze a náboženského vzdělávání, které prezentuje celý časopis. Většina námětů je odzkoušena v praxi nebo vychází z podobných zkušeností.

Pravidelní čtenáři vědí, že se orientujeme spíše na dospívající, mladé a dospělé lidi, ale přinášíme podněty i pro práci s dětmi. Kromě nových metodických materiálů upozorňujeme i na dříve vydané pomůcky a články. Většina podnětů se týká katecheze, která počítá s alespoň počáteční vírou účastníků. V tomto čísle nabídneme také dvě aktivity k NOCI KOSTELŮ, jejichž účelem je přiblížit návštěvníkům víru křesťanů.

Část A je věnována tématu CYRILOMETODĚJSKÉHO VÝROČÍ. První příspěvek rozvíjí přístupy k životu světců a jejich odkazu v katechezi. Jednotlivá doporučení jsou vztahena k cyrilometodějské tematice a jsou zde uvedeny odkazy na různé zdroje. Dále jsou představeny dvě pomůcky dostupné na internetu. Na s. 5 najdete odpovědi na otázky ze zadní obálky časopisu a návrh scénáře katecheze o kříži jako znamení naší víry. Téma uzavírají pozvánky na výlet na Velehrad a do Olomouce, kde jsou nabízeny poznávací programy pro děti.

Část B se vztahuje k Roku víry a zejména k tématu tohoto čísla VYZNÁNÍ VÍRY. První příspěvek se opět krátce věnuje přípravě katechety. Další čtyři příspěvky nabízejí řadu aktivit, které na sebe volně navazují a mohou být využity např. i v celodenním programu duchovní obnovy nebo jednotlivě v katechezích.

Část C obsahuje dva podněty pro NOC KOSTELŮ v Roce víry, které mohou být inspirací pro podobné aktivity. Patří do kategorie „jiné“, vytvářejí prostor k meditaci. V ideálním případě vyžadují průvodce. První příspěvek vychází z otázky: Co má křesťanská víra společného se životem každého člověka? Nabízí názorné vyjádření společných hodnot. Druhý příspěvek představuje různé projevy naší víry v dějinách spásy, v jejichž středu je událost smrti a vzkříšení Ježíše Krista, které se zpřítomňují při mši svaté na oltáři.

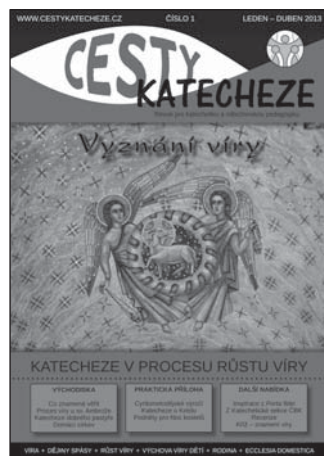
V závěru přílohy jsou již tradičně uvedeny všechny odkazy na materiály ke stažení z internetových stránek www.cestykatecheze.cz, které jsou avizovány ikonkou:

Uvádíme rovněž odkazy na dříve uveřejněné články, které najdete v plném znění v rubrice „Archiv“ pod příslušným ročníkem a číslem časopisu.

Obsah:

- A** Připravujeme se na slavnost sv. Cyrila a Metoděje (s. 2–6)
- B** Prožíváme Rok víry: Katecheze o Vyznání víry (s. 7–9)
- C** Jak představit naši víru – inspirace (nejen) pro Noc kostelů (s. 10–12)

A Připravujeme se na slavnost sv. Cyrila a Metoděje

1150. výročí příchodu sv. Cyrila a Metoděje na Velkou Moravu je příležitostí vrátit se a promyslet odkaz obou bratrů, který je nadčasový. V rámci letošních oslav byla a je připravována řada výstav, konferencí, přednášek, seminářů, koncertů, bohoslužeb, vzdělávacích i interaktivních programů pro děti a mládež, jsou vydávány zajímavé publikace, vypsány výtvarné a poznávací projekty pro děti a mnoho dalšího. Přehlednou nabídku těchto aktivit najdete na společné adrese www.velehrad.eu.

Na této dvoustraně uvádíme stručný přehled, jak lze tematiku týkající se osobností světců pojmout v katechezi všech věkových skupin, v náboženské výchově dětí, případně ve vzdělávání dospělých. Za jednotlivými doporučeními jsou uvedeny poznámky související s osobnostmi sv. Cyrila a Metoděje.

1. Příprava katechety

Co a za jakým účelem by mělo být zprostředkováno ve výuce náboženství a v katechezi? Jakým způsobem může odkaz bratrů ze Soluně oslovit naše současníky?

Základní orientaci uvádí M. Zimmermannová v článku „Svatí v katechezi a ve výuce náboženství“ (viz www.cestykatecheze.cz, rubrika „Archiv“, roč. 2009, č. 4). Článek nabízí tuto osnovu:

- Charakteristika příslušné doby a společnosti: časové období, kultura společnosti, její vztah k náboženství, všeobecně uznávané životní hodnoty, vztah ke křesťanství a k církvi.
- Stav církve v dané době: její organizace, převládající způsob pastorace a chápání víry a typické projevy zbožnosti.
- Životní příběh a cesta víry světce: sociální původ; způsob, jak se stal křesťanem, došel k opravdovému obrácení a rozpoznal své osobní povolání; čím se vyznačovala jeho křesťanská spiritualita, kdo mu byl vzorem; jakými obtížemi prošel ohledně věrnosti ve víře; jak Bůh naplnil jeho život smyslem a radostí z evangelia.
- Životní dílo světce pro církev a pro společnost: ověřená fakta, legendy, tradované výklady (nutno rozlišovat!); prezentace života světce ve výuce dějepisu či v souvisejících školních předmětech; literární prameny o jeho životě; světec v umění; historické nejasnosti jeho života a jejich řešení v odborné literatuře (uplatní se u starších). Památky a tradice spojené s osobností světce (kostely, poutní místa, slavnosti, písně...). Připomínky ve společnosti (státní svátky...).
- Poselství života světce: působení v církvi a ve společnosti z hlediska Božího plánu spásy; osobní život světce z pohledu evangelia a povolání být „Božím obrazem“; čím přesáhl svoji dobu a stal se inspirací pro následující generace.

Prameny ke zpracování jednotlivých bodů poskytují různé publikace a pomůcky, jejichž přípravy se ujal několik institucí a autorských kolektivů. Informace o nich najdete jednak v rubrice „Informujeme“ a „Recenze“ v hlavní části tohoto časopisu, jednak v následujícím bodě 2, kde představujeme dvě nové obsáhlejší pomůcky dostupné ke stažení nebo prohlížení na internetových stránkách.

PRO KATECHEZI A PROMLUVY doplňujeme předchozí doporučení o podněty, které jsou inspirovány článkem J. Hronka „Životy svatých v katechezi“ (odkaz viz konec příspěvku). Autor vychází ze skutečnosti, že v katechezi bývá Ježíš Kristus představován jako nejvyšší ideál mravnosti, který je třeba následovat. Nebývá řešena otázka, jak to vnímají posluchači – je to pro ně vůbec možné?

J. Hronek odpovídá, že k dosažení tohoto ideálu vede proces výchovy víry, v němž mají životy svatých důležitou úlohu. Oni nabízejí **evangelium uváděné do života**. Je třeba „krok za krokem ukazovat vznik a růst, zápolení a pozvolné zrání“ světce. Věřící tak poznají, že se „tito křesťanští hrdinové nenarodili již jako svatí, ale po nesmírně vyčerpávajícím boji se všemi lidskými křehkostmi se teprve po dlouhé době stali svatými“. Věřící tak mohou poznat, že křesťanský život je mnohem více než lpění na liteře zákona, ale jde o něco mnohem hlubšího. **Není třeba být úzkostný, ale je možné z lásky činit mnohem více, než předepisuje zákon, a tím získat více opravdové radosti ze života.**

Je třeba **rozlišovat mezi historickými fakty a legendami**. K životu některých světců nejsou k dispozici téměř žádné historické prameny, pouze legendy. Ty zpravidla užívají obraznou řeč a teologickou interpretaci v duchu záměru autora, podobně jako je tomu u biblických textů. Také legenda sděluje poselství, k jehož hledání v katechezi je třeba vybírat krátké úseky a učit se pokládat otevřené otázky, které vedou k porozumění jádru sdělení. Účastníci katecheze mají být informováni, které údaje jsou historicky podložené a které pocházejí z legendy.

K životu sv. Cyrila a Metoděje byly napsány dvě legendy krátce po smrti světců. Autory jsou patrně jejich žáci. Obě legendy publikoval v češtině prof. J. Vašica. Úryvky z těchto textů najdete v Příručce pro školní praxi, představené dále v bodě 2. Celý text obou legend je uveřejněn na stránkách http://www.moraviamagna.cz/legendy/l_zk01.htm (Život sv. Konstantina – Cyrila) a http://www.moraviamagna.cz/legendy/l_zm_1.htm (Život sv. Metoděje).

J. Hronek doporučuje vyhybat se v katechezi legendám, protože jsou „šablonovitě zpracovány a působí nepříro-zeně“. Místo nich **doporučuje liturgické modlitby ze svátku svätce**. „Liturgickou řečí ukazuje nám církev, co pokládá za nejceňnější v životě světcově, v čem nám musí býti vzorem, anebo čeho musíme si vyprositi jeho přímluvou na Bohu.“ Autor zdůrazňuje, že „orientujeme-li se podle liturgie, vyvarujeme se nesprávného pocho- pení a vysvitne nám podstata svatosti světcovy“.

Z mešních textů o sv. Cyrilovi a Metodějovi: Vstup- ní antifona pochází z Proglasu; vstupní modlitba ukazuje na radostné přijímání poselství evangelia (které sv. bratři hlásali naším jazykem); liturgická čtení jsou vybrána z proroka Izaiáše: Hospodin mne pomazal, poslal mne zvěstovat radostnou zprávu... (Iz 61,1–3a), dále z Pavlova listu o počíná- ní hlasatele evangelia (2 K 4,1–2.5–7), evangelium o rozeslání 72 učedníků (L 10,1–9). Modlitba nad dary připomíná, že sv. bratři hledali sílu k věrnému plnění Boží vůle v účasti na oběti jeho Syna. Pre- face chválí bratry za to, že žili pro církev, vyučovali ji slovem a příkladem a pomáhají jí svojí modlit- bou. Modlitba po přijímání se obrací na tyto světce s prosbou, abychom byli všichni spojeni v jednotě víry a lásky, abychom v den soudu stáli po Ježíšově pravici.

Jistou problematickou skutečností v životech světců zejména pro děti a pro lidi v počáteční fázi víry jsou **zá- zračné jevy a obzvláště přísná kajícínost** některých z nich. Zázraky mohou pomoci poznat, že „mezi nebem a zemí je mnoho věcí, o nichž se nám ani nezdá“. Avšak informace o zázracích je nutné „vyvážit konkrétními pří- klady kanonizace, na kterých katecheta ukáže, s jakou přesností si církev vede při šetření a konstatování zá- zrazu. Co se týče přísné kajícínosti, měl by se katecheta snažit, aby účastníky katecheze povzbudil ke skutkům kajícínosti, které jsou jim úměrné.“

Působení obou bratří je naplněno bohatou apoštol- skou činností, v níž je zjevná i výrazná pomoc Boží. Skutky kajícínosti vždy souvisí s poznáním bratří, jak lépe sloužit Bohu, k němuž měli oba velmi hlu- boký vztah. Příkladem může být epizoda s oblíbe- ným krahujcem, kterého ztratil Konstantin na lovu a po němž dva dny tesknil. To jej přivedlo k úvahám o nejistých radovánkách, které se mohou proměnit v žal, a k rozhodnutí nepromarnit čas, který mu byl dán. Konstantinovo studijní úsilí a modlitby ho ved- ly k hlubokému poznání Boha, které uplatňoval též v diskusích a jednáních, k nimž byl vyslán, a zejmé- na ve své misijní práci při hlášení Božího slova.

Samostatnou otázkou je **výběr osobností** ze života církve, jimž by měla být v katechezi věnována pozor-

nost. Přednost by měli mít národní světci, jejichž svá- tek je zároveň i státním svátkem; dále jsou to osoby nedávné doby, případně i nekanonizované osobnosti, které svým příkladem ukazují, jak je dnes možné žít dle Ježíšova příkladu. Pro děti mají zvláštní význam jejich křestní patroni, nebeští ochránci. Rodiče mohou při oslavě jmenin dítěte vhodnou formou připomenout nebeského patrona dítěte a tím i naše směřování k věč- nému životu s Bohem.

U světců, jejichž svátek je zároveň státním svátkem České republiky, je na místě položit si otázku po významu a poselství jejich života, které je nadčasové. V případě sv. Cyrila a Metoděje je jejich odkazu věnována 4. kap. v Příručce pro školní praxi. Pře- hledné zpracování odkazu našich národních světců najdete také v materiálu z projektu „Využití křesťan- ského dědictví ve výuce“ (viz přehled na s. 12).

Pro věřící od přibližně 12 let věku je vhodné zařadit do katecheze **příběhy světců-teologů, kteří báдали o pravdách naší víry**. Jejich příběh jednak vzbudí zá- jem o poznávání Boha a jednak nastíní, že naše pozná- vání Boha je nedokonalé a prochází vývojem. To vede k rozlišování hierarchie pravd o Bohu (neměnná dogma- ta, kterým se učíme porozumět; a vedle nich skutečnos- ti např. ze stvoření, u nichž nám Boží záměr pomáhají odkrývat vědci. Příkladem může být uspořádání vesmír- ných těles a postavení Země mezi nimi). Světci-teology byli např. sv. Augustin (zkoumal tajemství Boží Trojice), sv. Tomáš Akvinský, celá řada jezuitů – přírodovědci a literátů apod.

Sv. Konstantina představuje legenda o jeho životě také jako vědce, a to hned v několika disciplínách. Viz např. kap. IV, včetně poznámek o Konstantino- vě a Metodějově vzdělání; v dalších částech jsou doklady o Konstantinových vystoupeních proti ob- razoborectví (kap. V), v disputaci se Saracény o je- diném božství svatě Trojice (kap. VI) apod.

Mnozí světci museli také zápasit s nějakým svým vý- razným sklonem, který působil obtíže jim i jejich okolí. J. Hronek doporučuje, aby katecheta místo moralizová- ní a trestání dětí využil zkušenosti těchto světců: „To, co pak musel prožít, provinilci pomohlo, aby se rozhodl pro svatost. Tento přístup posiluje v provinilém dítěti cit pro čest, který je ušetřen, když se před dětmi ukáže, že se to může přihodit i zbožnému člověku. Za druhé se uka- zuje, že i malý přestupek je třeba brát vážně, a za třetí dítě prožije osvobozující a povznášející moment, který mu může být podnětem ke svatosti.“

V životě Konstantinově můžeme za takový mo- ment považovat jeho žal nad ztrátou krahujce a poznání, které z něj vyvodil (viz kap. III legendy).

Jiný příklad zobrazuje freska v jedné z kaplí velehradské baziliky, na které sv. Metoděj odváží tajně z Říma tělo svého zemřelého bratra. Oba bratři spolu úzce spolupracovali, a tak není divu, že se Metoděj nechtěl vzdát alespoň přítomnosti jeho ostatků. Podle legendy mu však bratr dal pokyn, aby ponechal jeho ostatky v Římě.

Velkou výchovnou hodnotu vidí J. Hronek i v krátkých, hluboce obsažných a snadno zapamatovatelných větách, které vyjadřují **životní heslo nebo zásadu světů a daly směr jejich životu.**

Jedno takové heslo vyjadřuje odkaz sv. Cyrila a Metoděje nad vchodem kaple na poutním místě Radhošť: „Milujte se, Slované, a sjednotte se u víře, kterou zde hlásali svatí Cyril a Metoděj.“ Z tohoto hesla také vychází interaktivní program, který je představen níže v bodě 2.

Podle článku „Životy svatých v katechesi“ (časopis Logos, č. 3/1947, s. 163–170) zpracovala a podněty k cyrilometodějské tematice doplnila Marie Zimmermannová

2. Pomůcky (dostupné na internetu)

Během roku 2012 bylo připraveno a publikováno několik nových pomůcek k cyrilometodějské tematice. Některé aktivity jsou zmíněné v časopise v rubrice „Informujeme“ a „Recenze“. V tomto sloupci proto krátce představíme pomůcky, které jsou dostupné na internetových stránkách volně ke stažení nebo prohlížení.

Příručka pro školní praxi, která vznikla za podpory MŠMT a byla zdarma distribuována do všech škol, je volně dostupná ve formátu pdf na internetové adrese: http://www.noviny-robinson.cz/cyril_a_metod.

První část příručky obsahuje osm kapitol, které se zabývají životem a dílem světců, vývojem úcty k nim, odkazem pro dnešek v národním a celoevropském měřítku, Velehradem

jako centrem vědy a symbolem svobody; dále je zde zpracována chronologická tabulka hlavních událostí, přehled ikonografie a umění navázaných na cyrilometodějskou tematiku a stručný přehled další literatury k tématu.

Druhou část příručky tvoří textová příloha, která obsahuje vlastní texty sv. Konstantina a Metoděje (*Proglas*, výběr z díla *Zákon sudnýj ljudem* a modlitby sv. Konstantina z mládí a před smrtí), literární památ-

ky doby velkomoravské (úryvky z legend a hymny na svátek sv. Cyrila) a legendy z českého prostředí. Nejobsáhlejším textem této části je životopis soluňských bratří napsaný pro dětské čtenáře (přetisk z knihy prof. Piňhy *Slyšte slovo a zpívejte píseň*).

Třetí část tvoří obrazová příloha s několika desítkami černobílých a barevných fotografií z různých i soukromých sbírek, ze starých rukopisů, Velehradu, Říma a dalších míst České republiky.

Příručku pro školní praxi vydal Robinson, o. s. v roce 2012.

Interaktivní program **Svatí ochránci české země (a jejich státní svátky)** vznikl v rámci projektu „Využití křesťanského dědictví ve výuce“ a je dostupný na adrese <http://vkd.bihk.cz> v rubrice „Interaktivní CD“.

Program obsahuje mj. dvě kapitoly věnované sv. Cyrilovi a Metoději (pro 1. stupeň ZŠ a pro starší děti). Lze jej použít na interaktivní tabuli s připojením na internet.

Součástí programu pro mladší děti jsou čtyři kapitoly ze života soluňských bratří ilustrované videosnímky:

- 1. Cyril a Metoděj – bratři ze Soluně
- 2. Písemné cyrilometodějské památky
- 3. Misijní činnost
- 4. Velehrad – místo úcty a lidí dobré vůle

Obrazovou část připravila výtvarnice Patricie Koubská. Forma videa „vtáhne“ děti do děje a zdůrazní důležité informace o světcích, které pak dítě zpracuje podle pracovního listu. Jeho součástí je slovníček pojmů, aby děti získaly představu o obsahu slov, která se často užívají v křesťanství. Pracovní list obsahuje i otázky ke společné diskusi, které vedou žáky k uvědomění si podobnosti mezi tehdejší dobou a situacemi, jež řeší lidé nebo my sami dnes.

Část pro starší děti nabízí dva programy: „Velehrad – památné místo CM tradice“ a „Hlaholice a odkaz soluňských bratří“. Jejich součástí jsou fotografie, zvukové nahrávky, otázky k řešení a pracovní listy.

Všechny použité prvky: obrázky, pracovní listy, přepsané komentáře v nahrávkách, úryvky z Bible a z legend apod. jsou součástí složky „Servis pro učitele“.

Program připravilo Katechetické a pedagogické centrum v Hradci Králové

3. Odpovědi na otázky ze zadní obálky časopisu

Zadní obálka je zamýšlena také jako jedna z pomůcek k poznávání míst spojených s cyrilometodějskou tradicí. Záměrem příspěvku v tomto čísle je seznámit věřící s dalšími osobnostmi cyrilometodějské misie:

1. Proč přinesli sv. Cyril a Metoděj ostatky papeže Klimenta na Velkou Moravu?

Sv. Cyril a Metoděj přinesli na Velkou Moravu abecedu – hlaholici pro zápis slovanského jazyka, překlad pasáží Písma svatého pro liturgii a překlad liturgických knih, a také ostatky sv. Klimenta. Jednalo se o římského biskupa ustanoveného kolem roku 100. Sv. Kliment byl poslán během pronásledování křesťanů do vyhnanství na poloostrov Krym v Černém moři, kde pracoval v mramorovém dole. Ve vyhnanství zahynul. Bratři ze Soluně našli jeho ostatky během své misie u Chazarů a přinesli je s sebou i na Velkou Moravu a odtud do Říma. Pro tehdejší mladá církevní společenství to mělo zvláštní význam. Světec-mučedník symbolizoval spojení církve „bojující“ s církví „vítěznou“. To znamenalo, že se místním obyvatelům dostalo nebeského ochránce před nebezpečím a průvodce k dalšímu rozmachu země.

2. Proč je cyrilometodějský kříž dvouramenný?

Jde o byzantský patriarchální kříž. Tento tvar kříže se používal v řecky mluvících oblastech. Horní kratší břevno představuje tabulku s nápisem „Ježíš Nazaretský, židovský král“, kterou dal na kříž umístit Pilát.

3. Co znamená výraz „sedmipočetníci“?

Jedná se o sv. Cyrila a Metoděje a jejich žáky, kterým se tak říkalo, protože celá skupina měla sedm členů. Jména žáků jsou: Kliment, Naum, Sáva, Angelár a Gorazd. Ti byli po smrti sv. Metoděje pronásledováni, vězněni a nakonec vypovězeni z Velké Moravy. Později rozvinuli svoji misii v Bulharsku.

Další tipy

na zpracování historických informací
a odkazu sv. Cyrila a Metoděje v hodinách
náboženství nebo v rámci tzv. „vstupů do škol“
najdete v metodické pomůcce

„Metody práce s historickými tématy“

na adrese <http://vkd.bihk.cz/>
v rubrice Poselství křesťanských svátků –
Světki – státní svátky ČR,
ve článku „Další pomůcky a metody práce“.

4. Katecheze o kříži jako znamení víry

Kříž, znamení křesťanů, je v první řadě symbolem vrcholu Božího plánu spásy – tj. smrti a vzkříšení Ježíše Krista. V jednotlivých křesťanských tradicích může mít kříž různý tvar, podle toho, který aspekt této události a jejího významu chce zdůraznit.

Byzantský olověný křížek nalezený v oblasti, kde soluňští bratři na Velké Moravě působili, svou symbolikou ukazuje na význam Ježíšovy velikonoční oběti. Tento pohled můžeme rozšířit o další aspekty na základě svědectví apoštola Pavla, jehož „teologii kříže“ komentoval např. papež Benedikt XVI. ve své promluvě 29. 10. 2008.

Návrh postupu:

1. Požádejte účastníky katecheze, aby se zamysleli nad tím, jaký význam pro ně má znamení kříže. Odpovědi mohou hledat ve dvojicích nebo v trojicích.

2. Přečtete část textu z promluvy papeže, která je k dispozici na internetu, např. i na stránkách sester Paulínek: <http://svatypavel.paulinky.cz/clanky/Pavlova-teologie-Krize.html>

3. Rozdejte účastníkům katecheze lístky s níže uvedenými verši, případně pouze s odkazy na ně, a požádejte je, aby si text vyhledali v Písmu svatém a podívali se i na kontext, v jakém je uveden. Poté by se měli pokusit vystihnout jedním slovem kříž jako znamení plodu Kristovy oběti. Jde o tato znamení a texty:

- *znamení smíření: ... aby skrze něho a v něm bylo smířeno všechno, co jest, jak na zemi, tak v nebesích – protože smíření přinesla jeho oběť na kříži (Ko 1,20–21);*
- *znamení moudrosti: Slovo o kříži je bláznovstvím těm, kdo jsou na cestě k záhubě; nám, kteří jdeme ke spáse, je mocí Boží (1 K 1,18);*
- *znamení vysvobození: Vzal naše hříchy na kříž, abychom zemřeli hříchům a byli živi spravedlností (1 Pt 2,24);*
- *znamení usmíření: V něm je náš mír, on dvojí spojil v jedno, když zbořil zeď, která rozděluje a působí svár. Svou obětí odstranil zákon ustanovení a předpisů, aby z těch dvou, z žida i pohana, stvořil jednoho nového člověka, a tak nastolil mír (Ef 2,14–15);*
- *znamení vítězství: Tak odzbrojil a veřejně odhalil každou mocnost i sílu a slavil nad nimi vítězství (Ko 2,15).*

Na www je ve složce 1301-PP „Znamení kříže“ umístěna powerpointová prezentace jako pomůcka k této katechezi.

5. Místa spojená s cyrilometodějskou tradicí Pozvání na výlet

Sv. Cyril a Metoděj procestovali při své misii tisíce kilometrů. Na některých místech bývalé Velké Moravy je dnes možné putovat po jejich pravděpodobných stopách. Níže uvedené nabídky jsou přizpůsobeny především dětem. Stejná místa jsou samozřejmě i cílem poutních zájezdů s dospělými.

VELEHRAD

Nabídka vzdělávacích programů

Informační centrum poutního místa nabízí tři interaktivní výukové programy pro děti a mladé lidi od předškolního věku po středoškoláky. Programy zahrnují práci v učebně, prohlídku baziliky a okolních památek. Každý program je soustředěn do nově zrekonstruovaného poutního areálu. V rámci výletu zde lze zajistit obědy i ubytování. Jednotlivé programy představují:

- *Cyrilometodějskou cestu aneb „Cestu těch, kteří nám mají co říci i dnes“*: život a dílo světců, význam písemnictví pro rozvoj naší kultury, vzdělání a hlásání evangelia; hlaholice a důležitost překladu Bible do rodného jazyka. Žáci druhého stupně se seznámí také se způsoby a proměnami úcty ke sv. Cyrilovi a Metodějovi po jejich smrti a s odkazem obou bratří, který se v historii projevoval např. v boji za právo člověka na svobodu a v evropském integračním procesu.

- *Příběh baziliky aneb „Co, kde, jak v prostorách kostela“*: procházka bazilikou Nanebevzetí Panny Marie a sv. Cyrila a Metoděje, v níž se návštěvníci seznámí interaktivním způsobem s historií kostela a také s jeho základními funkcemi, vybavením a určením.

- *Cisterciáckou cestu aneb „Byli mniši tišší?“*: účastníci budou hledat odpovědi na otázky: Jak žili cisterciáckí mniši na Velehradě? Odkud přišli? Co dělali celý den? Kudy chodili? Kde se učili, modlili, pracovali, spali? Čím obohatili naše dějiny a kulturu? Účastníci navštíví během programu několik míst areálu: hospodářský dvůr, kapli sv. Vendelína, pozůstatky ohradní zdi a věže v se-

verozápadním nároží, kostelík Zjevení Páně (Cyrilka), východní závěr baziliky a kapitulní síň zvenčí, průčelí kostela, Sala terrena, Slovanský sál, klášterní zahradu, kapli sv. Jana Nepomuckého a morový sloup.

Délka jednoho programu je 60–90 min.

Aktuální informace jsou uveřejněny na internetové stránce www.velehradinfo.cz/vzdelavaci-programy/

OLOMOUC

Nabídka prohlídky Arcibiskupského paláce

s výukovým programem pro děti

4. a 5. tříd
„Život a poselství Cyrila a Metoděje“
(tip na jednodenní výlet)

Reprezentativní prostory Arcibiskupského paláce v Olomouci jsou přístupné veřejnosti již třetí sezónu. Nově nabízíme kromě klasických prohlídek také výukové programy pro základní a střední školy i pro předškoláky.

V letošním jubilejním roce jsme do nabídky zařadili také program s názvem „Život a poselství Cyrila a Metoděje.“ Naším cílem je seznámit děti především se životem těchto světců a jejich přínosem pro naši kulturu, v širším slova smyslu chceme v dětech podpořit radost z poznávání historie jako takové.

Forma programu je přizpůsobena věku a znalostem žáků 4. a 5. tříd, svým zaměřením navazuje především na výuku vlastivědy. Děti čeká např. řešení problémových úkolů, praktické seznámení s hlaholicí, vyplnění pracovního listu a závěrečná interaktivní prohlídka reprezentačních sálů paláce.

Mgr. Lucie Kropáčková

Bližší informace k tomuto i dalším programům získáte na webových stránkách turistického provozu Arcibiskupského paláce, v sekci pro školy: www.arcibiskupskypalac.ado.cz

B Prožíváme Rok víry: Katecheze o Vyznání víry

Papež Benedikt XVI. vyjádřil v apoštolském listě *Porta fidei* mj. přání, aby se věřící **denně modlili Vyznání víry**. Aby se taková modlitba nestala jen prázdným rituálem, je třeba věřícím pomoci, aby si „přisvojili“ formulaci víry církve: tj. porozuměli jejímu obsahu a jeho souvislosti s vlastním životem, a také významu samotného aktu vyznání víry.

V této části (B) vám chceme nabídnout několik podnětů ke katechezi, které na sebe volně navazují. Mohou být využity jednotlivě především v katechezi, některé i ve výuce náboženství. Dále také jako osnova programu jedno- nebo dvoudenní duchovní obnovy pro mladé lidi či dospělé, kteří chtějí o své víře přemýšlet. Námětům předchází příprava katechety.

1. Příprava katechety a učitele náboženství

Při přípravě na katechetické setkání začíná katecheta vždy u sebe. Může si klást tyto a podobné otázky: Jaký je můj vztah k Vyznání víry? Co vše o něm vím: o jeho vzniku, historii, významu a místě v dnešním životě církve? Jaký postoj k němu mám? Co z toho bych chtěl a měl předat?

O vzniku a historii Vyznání víry pojednala L. Jeřábková v článku „Vyznání víry“ v revue *Cesty katecheze* č. 2/2010 (odkaz na článek viz s. 12).

O významu v životě církve svědčí několik pramenů:

- **Písmo svaté:** určité formy vyznání víry nacházíme již ve Starém zákoně (viz již zmíněný článek). Základem vyznání víry nových křesťanských obcí se stala **víra v Ježíšovo zmrtvýchvstání**.

- Obřad „**svěťování pokladů církve**“, který je součástí katechumenátu, přesněji období očišťování a zasvěcování do křesťanské praxe. Církev odevzdává čekatelům prastaré dokumenty víry a modlitby, tj. Vyznání víry a modlitbu Páně, které mají přispět k jejich osvětlení. Vyznání víry připomíná velké dílo, které Bůh vykonal pro spásu lidí, přináší pravdy víry a naplňuje je radostí. Na Bílou sobotu ještě před vigilií, když se „vyvolení“ shromáždí, mohou vykonat složení Vyznání víry, které jim bylo předáno a oni je nyní „vracejí“ (podle liturgické knihy *Uvedení do křesťanského života*, SČLK, 1987, s. 22).

- **Všeobecné katechetické direktorium:** „Katecheze je tedy základním prvkem křesťanské iniciace a je úzce spojena s iniciačními svátostmi, zvláště se křtem ‚svátostí víry‘. **Článkem, který spojuje katechezi se křtem**, je Vyznání víry, které je zároveň niterným prvkem této svátosti a cílem katecheze.“ (VDK, čl. 66)

- V **nedělní liturgii** je Vyznání víry **připomínkou křtu a výzvou ke křestní obnově**.

V tradici i současném životě církve se můžeme setkat s různými postoji k vyznání víry. Pro někoho to znamená veřejně vyznat svoji víru a být schopen o ní svědčit slovem, „když se zeptají, co znamená věřit“ (srov. se článkem D. Boumy v tomto čísle, s. 6–9). Jiní rozumějí vyznávání víry jako ochotě odevzdat svůj život Bohu, podřídit se jeho vůli, ve všem se na něj spolehnout, tedy svědčit o víře svým životem, beze slov. Pro jiné je vyznání víry spojeno zejména s poznáváním jeho obsahu (katechismus).

Z významu Kréda v životě církve můžeme usuzovat, že téma „Vyznání víry“ je vhodné do katecheze zařadit zejména v době postní, ale také v době velikonoční. Obsah katecheze o Krédu může být zaměřen na jeho význam a projevy v životě jedince a církve nebo na porozumění věroučným pravdám, které obsahuje.

2. O Vyznání víry

Logo Roku víry

od asi 9 let věku, horní hranice neomezena

Rozdejte účastníkům logo k Roku víry na malých kartičkách. Úkolem každého je popsat, z jakých prvků se skládá (co vidí).

Postupně se zabývejte jednotlivými prvky a hledejte jejich možné významy. Porovnejte je s pojetím autorů loga:

- loď (symbol církve: Noemova archa, Petrova loďka, ze které učil Ježíš a na níž utišil bouři);
- hlavní stěžeň – kříž s rouškou symbolizující Ježíšovo vzkříšení;
- napjaté plachty ve tvaru písmen IHS („Iesus Hominum Salvator“ – Ježíš, Spasitel lidstva);
- slunce (symbol Krista, odkazuje na eucharistii).

Rozdělte účastníky do malých skupin a požádejte je, aby zkusili zapsat vyznání víry několika větami a použili přitom všechny symboly loga Roku víry.

Každá skupina představí výsledky své práce ostatním.

Vyznání víry v metodice a pracovních listech náboženské výchovy pro 6. třídu ZŠ s názvem *Společně objevujeme víru*

V kapitola obsahuje scénáře a pomůcky k několika katechetickým setkáním či vyučovacím hodinám o Krédu. První část je věnována významu Kréda v životě křesťana. Další části pomáhají dětem ujasnit si své představy o osobách Boží Trojice. Děti se též seznámí s vyznáním víry v jiných náboženských tradicích. Z pomůcek lze čerpat i pro starší účastníky. Celý text V. kap. lze stáhnout z <http://kpc-ostrava.archa.info/files/6.tridaVyznaniviry.pdf>.

3. Vyznání víry v dějinách spásy

Co znamená vyznat nebo projevit křesťanskou víru? Názorně to můžeme ukázat na jednání biblických osob v různých životních situacích, popsaných ve Starém i Novém zákoně.

Aktivita č. 1

Projevy víry

pro účastníky od 12 let, horní věková hranice neo-mezena; s mladšími lze volit jednoduchou variantu – omezit se na jednu osobu

Předpokládá se znalost hlavních biblických postav z dějin spásy a klíčových momentů jejich života (Noe, Abrahám, Jákob, Mojžíš, David, Jan Křtitel, Panna Maria, apoštol Petr, Jan, Jakub, Pavel aj.).

Pomůcky: Bible, biblické postavičky, šátky a další materiál potřebný ke znázornění situací (kameny, dřevěné kostky apod.); místo biblických postaviček lze použít papíry a fixy.

1. krok: Účastníci pracují ve dvojicích nebo trojicích. Každá skupina má za úkol vypsát události z dějin spásy, ve kterých některá osoba musela projevit svoji víru (těžší varianta); nebo dostane lístek se jmény osob a odkazem na biblický text, který si přečte a vybere z něj moment, v němž některý z protagonistů události projevil svoji víru. Příklad: Abrahám slyší Boží výzvu, aby opustil svou zemi a otcovský dům, a poslechně ji.

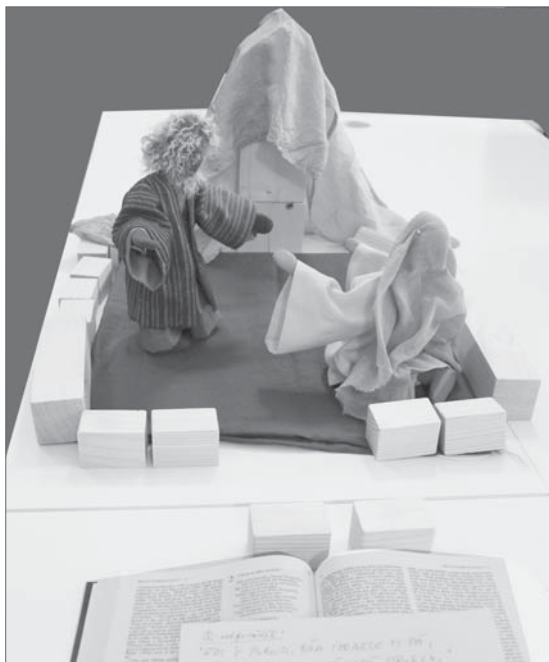
2. krok pro těžší variantu: Účastníci sdělí události, které si poznamenali, moderátor je zapisuje na tabuli v chronologickém pořadí, jak se v dějinách spásy udály. Poté společně vyberou tolik událostí, kolik je skupin. Každá skupina se bude zabývat jednou z nich.

3. krok pro obě varianty: skupina ztvární událost pomocí biblických postaviček nebo ji schematicky zachytí pomocí symbolů na papír. K výslednému obrazu zapíše verš, který vystihuje moment projevu víry některé z postav. Jednotlivé „obrazy“ umístěte tak, aby šly chronologicky za sebou.

4. krok: všichni účastníci procházejí od jednoho obrazu k druhému, autoři díla jej představí ostatním. Následuje chvíle ticha, během které může každý účastník napsat na lístek papíru, jak by charakterizoval projev víry biblické postavy. Lístek položí k obrazu (např. u výše zmíněné situace Abraháma: odva-ha, důvěra...).

Závěr: společně diskutujte o tom, co vám tato aktivita pomohla objevit, případně můžete sdílet své zkušenosti s vírou a jejím vyznáváním, zodpovídat otázky

apod. Aktivitu můžete zakončit společnou modlitbou Kréda.

Obrázek k 1 Sam 1,17

Aktivita č. 2

Objevování obsahu Kréda podle ikonostasu

pro účastníky od 10 let, horní věková hranice neo-mezena

Západní křesťané naslouchají při slavení liturgie Božímu slovu a jeho výkladu. Z toho vycházejí i při vytváření vlastní představy o Bohu a jeho vztahu k člověku. Křesťané z Východu mají Boží plán spásy takřka „před očima“, a to formou tzv. ikonostasu. Ikony, které ho tvoří, vypovídají o důležitých událostech v dějinách víry a o svědectví těch, kteří víru přijali, žili a mnohdy pro ni i zemřeli. Ikony jsou rozmístěny podle předem daného schématu. To umožňuje věřícímu vnímat důležité souvislosti: ústřední úlohu Ježíše Krista v dějinách spásy, vztah mezi starozákonními a novozákonními událostmi, proroctví o Kristu a jejich naplnění, evangelium jako cestu k poznání Božího plánu a eucharistii jako cestu ke sjednocení s Kristem – Králem. Ikonostas tak zobrazuje základní pravdy křesťanské víry a je též obrazem vítězné církve, k níž směřuje i věřící slavící eucharistii.

Katechetický program, který najdete v plném znění i s pomůckami na www ve složce 1301-PP „Vyznání víry a ikonostas“, představuje účastníkům katecheze nejprve smysl a strukturu ikonostasu, aby pak mohli uvažovat nad tím, jak jednotlivé pravdy Kréda souvisejí s událostmi dějin spásy či osobami,

kteřé ikony představují. Účelem navržených aktivit je prohloubit poznání naší víry, podnítit k otázkám a ke sdílení víry.

Metodický materiál obsahuje:

- Scénář ke dvěma setkáním. V prvním z nich si účastníci připomenou obě známé verze Kréda (nicejsko-cařihradské a apoštolské), určí, v čem se odlišují, dozvědí se, jak obě vznikla a kdy se v církvi užívají. Dále se seznámí s významem a strukturou ikonostasu. Ve druhém setkání si blíže představí víru osob, které zobrazují ikony. Po představení ikonostasu každý účastník přiřadí k ikonám jednotlivé výroky z Kréda, kde vnímá souvislost. Pro některé výroky existuje více variant – tím bude naznačen bohatý obsah těchto pravd víry.
- Powerpointovou prezentaci s představením typů ikon i ikonostasu a jeho základní strukturou.
- Sadu obrázků s náčrty ikon (perokresba) k sestavení ikonostasu; popis ikonostasu.

4. Práce s texty

V předchozí aktivitě se účastníci zabývali mj. i apoštolským a nicejsko-cařihradským Vyznáním víry. Obsah vyznání víry mohou vyjadřovat i jiné texty. Dále najdete několik tipů na texty, s nimiž lze v katechezi pracovat. Vyberte si podle věku a zkušeností účastníků katecheze. Smyslem této práce je „přisvojit“ si obsah Kréda, tj. porozumět mu v kontextu svého života. V závěru mohou účastníci napsat svůj komentář k pravdě víry, která je momentálně nejvíce oslovuje. Tyto texty lze pak umístit na společný plakát.

O starozákonní víře Izraele v naplnění Božích záslíbení můžete uvažovat nad třemi texty, které účastníci vzájemně porovnávají. Jde o tyto texty:

- píseň, kterou zpívají Izraelité a Mojžíšova sestra Miriam po úspěšném přechodu Rudým mořem (Ex 15,20; text obsahuje jen verše, které se zpí-

vají jako mezizpěv o velikonoční vigílii);

- píseň Anny, která uvěřila v Boží pomoc a raduje se z jeho moci a daru života (1 S 2,1–10);
- chvalozpěv Panny Marie, jež se ztotožňuje s „nepatrnými“ z Izraele, kteří jsou si vědomi své závislosti na Bohu (L 1,46–55), vyjadřující víru Ježíšovy matky v naplnění Božího příslibu...

Uvědomte si situaci, v jaké ženy chválí Boha: co mají tyto situace společného? Které prvky jejich víry se objevují ve všech textech?

Slavnostní Vyznání víry papeže Pavla VI., které zveřejnil při příležitosti vyhlášení Roku víry v roce 1968, krátce po ukončení II. vatikánského koncilu. Rozstříhejte text na jednotlivé odstavce a rozdejte mezi účastníky katecheze. Ti mohou buď označit věty, které je zvláště oslovují, nebo vyhledat k některým větám odpovídající místa z Písma svatého, napsat své otázky apod.

Parafráze chvalozpěvu **Te Deum laudamus** (složil sv. Ambrož; kancionál č. 932), kterou mohou účastníci porovnat s textem Kréda nebo s ním pracovat podobně, jako je uvedeno v předchozím bodě.

Proglas – úvod do evangelia od sv. Cyrila.

Všechny výše zmíněné texty najdete připravené k vytištění v souboru Word na www ve složce 1301-PP „Texty k vyznání víry“.

5. Cesta světla

V úvodu této části jsme připomněli, že základem vyznání víry nových křesťanských obcí se stala **víra v Ježíšovo zmrtvýchvstání**. Cesta světla je pobožností podobnou křížové cestě. Předmětem jejího rozjímání je Kristovo oslavení. Cesta světla vede věřící od prázdného hrobu k Letnicím. Vzkříšený Kristus v jednotlivých zastaveních osvětluje náš život – otvírá novou životní perspektivu vykoupěných. Pobožnost končí výzvou: „Jdi a nes světlo Krista Vzkříšeného bratřím, které potkáš.“ Součástí pobožnosti může být i obnova křestního slibu, včetně Vyznání víry. Texty a dřevěné plastiky k pobožnosti najdete v powerpointové prezentaci na www ve složce 1301-PP-B.

Cesta světla byla také umístěna na poutním místě Svatý Hostýn a byl k ní vydán tištěný průvodce, jehož texty napsal arcibiskup Mons. Jan Graubner a ilustroval Zdirad Čech. Vydalo Kartuziánské nakladatelství.

C Jak představit naši víru – inspirace (nejen) pro Noc kostelů

Noc kostelů je projektem, do něhož se zapojuje stále více farností. Je podporován církevními i společenskými institucemi a osobnostmi. Souhrnné informace o tomto projektu nabízejí internetové stránky www.nockostelu.cz.

V těchto měsících je připravován program, který si vytvářejí jednotlivé farnosti samy. V souvislosti s prožíváním Roku víry můžeme **nabídnout účastníkům Noci kostelů nahlédnutí, jaká je víra křesťanů**, kteří nechali kostely postavit a kteří se již po několik generací v kostele shromažďují ke slavení bohoslužeb.

Jedná se celkem o dva krátké programy:

1. Co má křesťanská víra společného se životem každého člověka?

Odpovědi mohou být rozmanité. Záleží na tom, jaké aspekty života jsou pro nás důležité. Tento program vychází z poznání, že křesťanská víra má charakter odpovědi na Boží dílo, které je „viditelné“ ve třech oblastech:

- dílo Otce je viditelné ve stvoření, na které budeme nahlížet především jako na svět, který nás obklopuje, je naším místem k životu, užíváme jej a víme, že jej musíme chránit pro příští generace;

- Ježíšovo dílo, jehož završení je vyjádřeno symbolem kříže odkazujícího na Ježíšovu smrt a vzkříšení. S tímto symbolem se všichni lidé setkávají zejména v kostelích, na hřbitovech, ve výtvarných dílech, v přívěscích na krk apod.). Kříž bývá symbolem bolesti a utrpení, ale v křesťanství je též symbolem naděje, neboť v něm vidíme také Kristovo vzkříšení a naději na konečné vítězství nad vším zlem, které člověka sužuje a bere mu svobodu;
- dílo Ducha svatého, jež je poznatelné ve skutcích lidí konaných z lásky, která se projevuje nezištností, solidaritou, empatií, pravdou, spravedlností, milosrdenstvím...

Program je možné realizovat interaktivním způsobem, např. formou nástěnek nebo velkých plakátů. Návštěvníci se k němu mohou připojit průběžně po celou dobu otevření kostela. Nabízí jim poznání, co má křesťanská víra společného se životem každého člověka.

Příprava nástěnek či plakátů:

- Připravte nástěnku nebo tři nástěnky či plakáty z balicího papíru (podle očekávaného počtu účastníků);
- plochu, kterou máte k dispozici, rozdělte na tři pole a napište do nich texty podle obrázku. Jde o ná-

Křesťané věří v jednoho Boha, Otce všemohoucího, Stvořitele nebe i země ... <i>Prostor pro nalepení obrázků z přírody</i> <i>Chceme chránit stvořený svět a uchovat jej pro další generace</i>	Křesťané věří v jednoho Pána, Ježíše Krista... ukřižovaného a vzkříšeného... <i>Sdílíme naději, že dobro je silnější než zlo</i>	Křesťané věří v Ducha Svatého, Dárce nového života naplněného láskou... <i>Prostor pro nalepení symbolů vzájemné lásky, (také k lidem v nouzi)</i> <i>Pomáháme, kde je třeba</i>

Náhled na možné rozvržení a texty

vrh, texty můžete přizpůsobit dle svého uvážení. V horní části pole je vyjádřena víra křesťanů. V dolní části je vyjádřeno to, co mají křesťané společného s lidmi dobré vůle. Ve středu pole je naznačeno, k čemu plocha slouží. Podrobnější popis smyslu aktivity je třeba účastníkům popsat písemně; lépe ale bude, když je vysvětlí někdo z pořadatelů, kdo bude mít u této aktivity službu.

- Do prostředního pole nakreslete kříž. Na obrázku na předchozí straně je nákres tzv. keltského kříže sv. Patrika. Tento misionář Irska patří dnes k oblíbeným světcům, stejně jako keltská tradice, na kterou navazoval. On a jeho následovníci mají významnou zásluhu na první iroskotské misii v Evropě, která působila i v našich zemích. Tento typ kříže spojuje dva symboly vyskytující se i v předkřesťanských náboženstvích: kříž a kruh jako symbol slunce. Sv. Patrik hlásal, že pravým Sluncem je Ježíš Kristus, který dává nový život. Proto je také kříž ozdoben ratolesmi jako „strom života“. Z kříže vycházejí paprsky – symbol světla a zároveň naděje;

- pro první pole si připravte obrázky z přírody (krajina, hory, stromy, květiny, zvířena apod.). Pohledy z dálky i detaily. Počet obrázků se řídí předpokládaným počtem účastníků. Ti si z nich budou vybírat ty, které se jim líbí nebo ke kterým mají vztah, a budou je lepit do prvního pole;

- pro druhé pole budete potřebovat fixy různých barev, návštěvníci budou dopisovat k paprskům svá přání a touhy;

- pro třetí pole si připravte obrázky symbolů lásky, vzájemné pomoci, mezilidských vztahů, případně malé obrázky křesťanských mandel a pastelky. Návštěvníci si budou opět z obrázků vybírat a lepit je do třetího pole.

Průvodní list pro návštěvníky kostela:

Může mít následující nebo podobný text, který návštěvníkům Noci kostelů osvětlí smysl aktivity a možnost zapojit se do ní:

Oslovení dle vašeho uvážení

Vítáme vás v kostele. Slouží jako místo k shromažďování věřících. Ti zde vyznávají, slaví a prožívají svoji víru. Chtěli bychom vám stručně představit, jak prožíváme to, co vyznáváme a slavíme.

Zkušenost nás učí, že máme mnoho společného se všemi lidmi dobré vůle. Chcete-li, můžete se připojit ke „zviditelnění“ toho, co je pro nás všechny důležité.

V hlavičce všech tří polí je krátce vyjádřena víra v jednoho Boha, který se v dějinách projevoval a projevuje jako:

Bůh Otec, Stvořitel. Bible – kniha víry uvádí, že vše, co Bůh stvořil, bylo dobré a bylo svěřeno člověku. Z toho vyplývá naše účast na ochraně všech forem života. Můžete si vybrat z nabízených obrázků nebo připsat či přikreslit do prvního prostoru vlevo, co je pro vás zvlášť cenné a co chcete chránit.

Bůh Syn – Ježíš Kristus, který vzal na sebe hříchy lidí, aby je vysvobodil z moci zla a ukázal sílu dobra. Kříž, který je symbolem Ježíšovy lásky a nového života v darované svobodě, je také symbolem našich tužeb a naděje. Můžete se připojit a připsat své touhy a přání do paprsků světla, které jako symbol naděje z kříže vycházejí.

Bůh Duch Svatý – dárce života, zosobňuje lásku, která vychází z Otce a Syna. Naplňuje srdce člověka, který je pak schopen lásky – tzn. také rozhodnutí se pro dobro a jeho konání. Do volného prostoru vpravo můžete nakreslit nebo nalepit symbol lásky, která „žije, pročišťuje a naplňuje“ vzájemné vztahy mezi lidmi. Umožňuje solidaritu s chudými, soucit s trpícími a radost z pomoci.

Dále můžeme pro návštěvníky připravit list s texty modliteb k rozjímání. Například: píseň sv. Františka, nejznámější modlitbu sv. Patrika (viz níže) a český překlad Veni Sancte Spiritus. Texty jsou připraveny ve Wordu ke stažení na www.ve slozce 1301-PP „Modlitby“.

ŠTÍT SVATÉHO PATRIKA

Vstávám dnes v nesmírné moci, vždyť vzývám svatou Trojici, věřím v Boha Trojediného, vyznávám Boha Jediného, jdu vstříc svému Stvořiteli.

Vstávám dnes v moci Kristova narození a křtu, v moci Jeho ukřižování a pohřbu, v moci Jeho zmrtvýchvstání a nanebevstoupení.

Kristus dnes bude mým ochráncem: Kristus se mnou, Kristus přede mnou, Kristus za mnou; Kristus buď ve mně, Kristus pode mnou, Kristus nade mnou, Kristus buď vpravo, Kristus vlevo. Kristus buď se mnou, když ležím, Kristus, když sedím, Kristus, když vstávám. Kristus buď v srdci každého, kdo si na mne vzpomene, Kristus buď v ústech každého, kdo o mně promluví, Kristus buď v očích každého, kdo se na mne podívá, Kristus buď v uších každého, kdo mě bude poslouchat.

Vstávám dnes v nesmírné moci, vždyť vzývám svatou Trojici; věřím v Boha Trojediného, vyznávám Boha Jediného, jdu vstříc svému Stvořiteli. Amen.

2. Cesta víry dějinami

Druhý program vychází z aktivity č. 1 popsané na s. 8 této přílohy. Je třeba vybrat několik postav z doby před Ježíšovou smrtí a zmrtvýchvstáním a několik postav z období počátků církve. Na nich ukážeme různé projevy víry a její důsledky pro ostatní lidi. Příklad:

- První osobou bude Abrahám, praotec všech věřících v jednoho Boha. Jeho příběh začíná výzvou: Hospodin řekl: „Vyjdi ze své země...“ (Ex 12,1), Abrahám se „vydal se na cestu“ (Ex 12,4). Bůh ho provází v jeho životě, dává mu přísliby velkého potomstva, které se postupně naplňují. Abrahám projevuje opakovaně Bohu důvěru a také vytrvalost ve víře. Za Abrahámovy potomky ve víře se dnes považují Židé, muslimové a křesťané.

- Mojžíš: je povolán na poušti, kdy se setkává s Bohem v „hořícím keři“ (Ex 3,1 nn). Následuje dialog mezi Mojžíšem a Bohem, Mojžíš se úkolu obává, vždyť se má vrátit tam, odkud musel uprchnout. Během svého života prožije řadu úspěchů i zklamání, ale Bůh je stále s ním. Událost vyjití z Egypta a záchrany při přechodu Rudým mořem, kde měl Mojžíš mimořádně těžkou úlohu, má zásadní význam pro víru Izraele.

Podobně je třeba zpracovat osobnosti: krále Davida a Jana Křtitele (Hle, beránek Boží...). Z povelikonočních událostí můžeme ukázat víru žen, které uvěří zprávě o Ježíšově vzkříšení (L 24,6–9); svědectví Štěpána, kterého zatkli pro víru v Ježíše (Sk 7,55–56) a další. Inspiraci můžete najít v článku D. Boumy na s. 6 v časopise, zejména v části „Biblický pojem víry“.

Ke každé osobě je třeba vytvořit buď obraz pomocí biblických postavíček, nebo vybrat umělecký obraz, umístit k němu výrazně napsaný biblický verš a připravit krátký komentář. Připravené obrazy umístíte v kostele tak, aby tvořily „cestu víry dějinami“. Události, ke kterým došlo před Ježíšovou smrtí a vzkříšením, budou umístěny vlevo od oltáře (mohou být na postranních oltářích nebo v kaplích). Události po Ježíšově vzkříšení budou umístěny vpravo od oltáře. Dále „cesta“ pokračuje k východu kostela. To symbolizuje, že všichni, kdo se zde shromažďují k bohoslužbě, jsou také povoláni projevovat víru v každodenním životě.

PŘEHLED POMŮCEK k tematice č. 1/2013 ke stažení na www.cestykatecheze.cz

složka	název
NOVÉ	
1301-PP-A	Znamení kříže: powerpointová prezentace jako průvodce k programu katecheze
1301-PP-B	Vyznání víry a ikonostas: scénář ke dvěma setkáním a všechny pomůcky
1301-PP-B	Texty k vyznání víry: texty modliteb, které vyjadřují obsah Kréda
1301-PP-B	Cesta světla: powerpointová prezentace
1301-PP-C	Modlitby: texty modliteb sv. Františka, sv. Patrika, Příklad, Duchu svatý
DŘÍVE ZVEŘEJNĚNÉ	
archiv 2/2010	Vyznání víry v katechezi
archiv 4/2009	Program „sv. Cyril a Metoděj“
archiv 1/2010	Víra je darem Božím určeným k růstu (poznámky ze VII. kongresu katechetů)
archiv 4/2010	Věřit v dnešní době „jako dospělý“ (1. část se týká tématu „Víra, která se uskutečňuje v dějinách“)
1103-27	Velehrad – Cyrilometodějská tradice: powerpointová prezentace s fotografiemi
1002-15	Vyznání víry: několik textů k rozboru Kréda a podněty k práci se skupinou

Internetové odkazy použité v jednotlivých příspěvcích této přílohy:

www.velehrad.eu (přehled všech aktivit k CM výročí)

www.noviny-robinson.cz/cyril_a_metod (Příručka pro školní praxi k CM výročí)

www.velehradinfo.cz/vzdelavaci-programy/

www.arcibiskupskypalac.ado.cz (nabídka prohlídky a programu pro žáky)

<http://vkd.bihk.cz> (Interaktivní CD o světcích a další materiály k CM tematice)

<http://kpc-ostrava.archa.info/files/6.tridaVyznaniviry.pdf> (Vyznání víry – metodika pro starší žáky)

www.nockostelu.cz